

De theoloog en schrijver Andries Knevel is als radio- en televisiepresentator werkzaam bij de Evangelische Omroep

Andries Knevel

Gelukkige Israëliërs

De bevolking van Israël behoort tot de gelukkigste mensen ter wereld.

Afgelopen maand maart werd de jaarlijkse ranglijst weer bekend gemaakt, waar Nederland op plaats 6 staat en Israël op plaats 11.

Het gaat dan om kwaliteit van de zorg, van het onderwijs, de verhouding arm- rijk, vrijgevigheid, sociale cohesie, levensverwachting, bbp, en de mate van corruptie.

De bevolking van Nederland is dus bijna even gelukkig als de bevolking van Israël, (waarbij mij niet helder werd of daartoe ook de Israëliëse arabieren worden gerekend).

De hoge positie van Israël verbaast me al jaren.

Je leeft in een land, waar regelmatig aanslagen plaatsvinden.

Je leeft in een land, omringd door vijandige machten die als heimelijke of openlijke doelstelling hebben om jouw land te vernietigen. Je leeft in een land, met aan de noordgrens 100.000 raketten in handen van Hezbollah, en je leeft in een land waar Iran zijn atoomkoppen ooit op zal richten.

Je leeft in een land waarin je je nu veilig voelt, maar waarin je je toch iedere dag zal afvragen hoe het je kinderen en kleinkinderen zal vergaan.

Ooit besprak ik deze thematiek met psycholoog en oud-journalist Joop Meijers.

En mijn vraag was hoe Israëliërs onder deze immense druk en in deze onzekerheid kunnen leven.

Het antwoord was lang en gecompliceerd, maar het kwam erop neer dat de bevolking een overlevingsmechanisme heeft ontwikkeld waardoor men een zekere immuniteit heeft ontwikkeld voor slecht nieuws, maar ook voor een onzekere toekomstverwachting. Dat was een logisch antwoord; maar hij vertelde ook dat er onder de oppervlakte veel angst en onzekerheid heerst. En ook dat begrijp ik.

Gelukkig onder bedreigende omstandigheden en een onzekere toekomst. Ik gun het de bevolking van Israël.

Ik gun het ze ook, dat ze hun vertrouwen op de toekomst mogen ontlenen aan hun geloof in de God van Israël.

Maar dat vertelde het onderzoek niet <

Toekomst van Israël

Meer dan eens wordt gezegd dat Calvijn geen oog zou hebben voor de toekomst van Israël. Als bewijs wordt bijvoorbeeld opgemerkt dat hij Paulus' uitspraak over het behoud van geheel Israël in Romeinen 11:26 vergeestelijkt. Hij betreft namelijk 'geheel Israël' op het geestelijke Israël dat bestaat uit Joden en heidenen die in Jezus Christus geloven.

We menen dat Paulus met 'geheel Israël' hetzelfde bedoelt als de volheid van Israël (vs. 12). Desondanks doet Calvijn met zijn uitleg van 'geheel Israël' niets af van het behoud van Israël zoals de Here God dat voor ogen staat. Calvijn zegt namelijk dat die twee teksten, die Paulus uit Jesaja en Jeremia aanhaalt als bewijs voor het behoud van geheel Israël, betrekking hebben op de Joden en de verzoening van hun zonden door Jezus Christus. En wij, voegt hij eraan toe, mogen daar als 'heidene' ook deel aan hebben.

Het is volgens Calvijn met de betrokkenheid van de heidenen bij de Joden anders gegaan dan beloofd wordt in Zacharia 8:23. In die tekst wordt gezegd dat heidenen zich bij de Joden zullen voegen met de woorden: 'Wij willen met u gaan, want wij hebben gehoord dat God met u is.' De roeping van de heidenen is anders verlopen, zegt Calvijn. Namelijk zoals Paulus dat beschrijft in Romeinen 11. Takken van de edele olijfbom zijn afgebroken en takken van de wilde olijfbom zijn geplant in de heilige wortel. Maar, zegt Calvijn, ten slotte zal God ook de afgevalle Joden weer tot leven brengen als Hij hen ent in de oorspronkelijke wortel, zodat het Israël van God uit alle hoeken van de wereld bijeengebracht en gered zal worden.

Voorgoed verbonden

Zijn we er als predikanten en gemeenteleden van doordrongen dat we het Oude en het Nieuwe Testament aan de Joden te danken hebben? Beseffen we dat het Nieuwe Testament ons naar het Oude Testament verwijst, niet alleen omdat het Oude Testament getuigt van Jezus Christus, maar ook omdat het Oude Testament ons onderricht geeft in een leven met de God van Israël die in Jezus Christus ook onze God en Vader zijn wil? Wordt in elke kerkdienst een gedeelte uit het Oude Testament gelezen? <

Dr. W. de Greef is emeritus predikant in de Protestantse Kerk. Hij is specialist op het terrein van de geschiedenis van de Reformatie. Hij publiceerde onder meer *Calvijn over Joden en christenen in de context van de late Middeleeuwen*, Delft 2012.

Jezus in het Israel Museum

Het Israel Museum is een begrip, het is Israëls nationaal museum. Als daar een expositie is over Jezus in Joodse kunst word je heel nieuwsgierig. Waar komt Jezus in Joodse kunst voor? Wat geeft het Museum weer, en hoe? Wie komen er kijken?

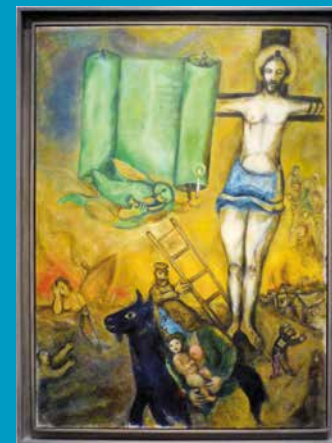

Christ before His Judges van Mauryc Gottlieb. Jezus is 'Joods' afgebeeld met gebedsmantel en bedekt hoofd.

De expositie *Behold the Man: Jesus in Israeli Art* duurde – vast niet toevallig – van kort voor Kerst tot net na Pasen. Deze omvatte 150 kunstwerken van zo'n 40 kunstenaars. Wie er nu nog wat van wil zien is aangewezen op de gelijknamige publicatie van de curator van de expositie, Amitai Mendelsohn.

De titel *Behold the Man* – 'Zie de Mens' – komt uit Johannes 19:5. Maar ze haakt ook aan bij het feit dat in Joodse literatuur over Jezus wel wordt gesproken als 'that man': om zijn naam maar niet te noemen.

De naam van Jezus was voor de meeste Joden taboe, en is dat voor een deel nu nog. Maar deze expositie is er dan toch maar en zij trekt veel belangstelling, ook van religieuze Joden. Daarin weerspiegelt zich een bredere ontwikkeling, die al lang gaande is. Meer en meer willen Joden Jezus zien – wie Hij was.

De gele kruisiging van Chagall. Jezus met gebedsmantel.

Verloren zoon

De subtitel *Jesus in Israeli Art* – 'Jezus in Israëliëse kunst' – is daarbij veelzeggend: het gaat om het beeld van Jezus in de eigen kunst. De aanduiding *Israeli* lijkt niet te kloppen (er zijn ook werken van niet-Israëliëse Joden) maar is toch wel bewust gekozen. De terugkeer naar het Land Israël leidde tot andere manieren om naar Jezus te kijken.

Shany Littman schreef in het dagblad *HaAretz* over de expositie onder de titel 'How Jewish artists reclaimed Jesus as their own'. Zij citeert Haim Bèer, die over Jezus zei: 'When we came home, he too was brought back, legitimized.' 'In Europa was het moeilijk voor de Joden om zich bezig te houden met Jezus, vanwege de pogroms en het stoken van de kerk, die de schuld van de moord op hem bij de Joden legde. Maar toen zij eenmaal hier in Israël waren, besloten ze de verloren zoon terug te halen. Hij is van het kruis gehaald en in een gebedsmantel gewikkeld.'

Kruis

De gebedsmantel vind je inderdaad in de beeldende kunst terug – maar zeker ook het kruis. Dat is dan vaak verbonden met het collectieve of persoonlijke lijden van Joden. Zie bv. hoe de 'Gele Kruisiging' van Marc Chagall Jezus weergeeft met een gebedsmantel om de heupen en in een context van Joods lijden. Moshe Castel

schilderde een zelfportret als gekruisigde, als diepste uitdrukking van lijden.

Een heel andere connectie zien we in hoe Reuven Rubin Jezus schilderde in de wereld van de pioniers van het Zionisme, waarbij de notie van wederopstanding een rol speelt. Intrigerend is ook een foto van Adi Nes, met Joodse soldaten in de opstelling van Da Vinci's bekende 'Laatste Avondmaal'. Zo zijn er veel thema's en verbindingen.

Bij de expositie trof ik een Joodse vriend, met wie ik na de bezichtiging nog een poosje doorpraatte. Beiden waren we zeer onder de indruk. We hadden heel wat te bespreken. We zijn er allebei nog niet klaar mee... <

Op onze website staat een uitgebreidere versie van dit artikel, zie: www.kerkenisrael.nl/Behold-the-Man. Daarin vindt u ook verwijzingen naar meer informatie.